

Samfunnssikkerhet og beredskap forslag

Forsvar

Lillehammer Arbeiderparti ønsker et sterkt nasjonalt forsvar. I dagens sikkerhetssituasjon er det viktig at vi har et sterkt forsvar som kan forsvare nasjonen i tilfelle krig og konflikt. Norges NATO medlemskap skal være grunnplanken for vår sikkerhetspolitikk. Det er herunder også viktig at vi står på våre forpliktelser om å bruke 5% av vår BNP på forsvar, 3,5% direkte til forsvaret og 1,5% på annen forsvarsrelatert infrastruktur. I opprustningen av forsvaret står Lillehammer sentralt med 2 forsvarsbaser, base Jørstadmoen og base Hovemoen.

Forsvarets base på Jørstadmoen er hovedbasen til cyperforsvaret og forsvarshøyskolens linje for cyberteknikkere. Vi i Lillehammer Arbeiderparti mener at det er viktig at denne basen styrkes ytterligere, spesielt når hybride trusler har blitt en større del av det nasjonale trusselbilde. For å kunne bistå forsvarets cybersikkerhets behov er det også viktig at sivilsamfunnet i regionen har kompetanse på cybersikkerhet. Vi ser det derfor som viktig å styrke Universitetet i Innlandet sitt Campus på Lillehammer og NTNU campus Gjøvik med bredere IT studielinjer og annen relatert kompetanse.

Basen på Hovemoen fungerer i dag som et militært lager, og har ved flere anledninger blitt foreslått nedlagt. Vi mener det er viktig at basen opprettholdes og styrkes. Militærets base på Hovemoen er strategisk plassert nær E6 og med direkte tilkobling til jernbane. Denne plasseringen gir basen en unik posisjon for å fungere som et distribusjonssenter av militært utstyr, som både skal nordover mot Nord Norge, og østover mot Sverige.

Datasikkerhet

Det norske samfunnet blir stadig mer digitalisert. Økt digitalisering har muligheten til å gjøre oss mer effektive, og øke produktiviteten i Norge. Samtidig vil et digitalt samfunn oppleve nye trusler og utfordringer knyttet til personvern, datasikkerhet og risiko for dataangrep. Det meste av personvern i Norge reguleres av GDPR, EUs personvernforordning. GDPR er et strengt regelverk for personvern, og bidrar til at Norge har blant de strengeste personvernlovene i verden. Men teknologifirmaer kan på enkeltområder unngå GDPR lovgivning ved å behandle norske dataopplysninger i land uten samme lovgivning. Debatten om datalagringscentre handler om Energi, men også om personvern, og hvor vi ønsker at norsk data skal bli behandlet. Vi i Lillehammer Arbeiderparti mener at norsk data i størst mulig grad skal bli prosessert i Norge.

Datasikkerhet strekker seg lenger enn til personvern, det handler også om beskyttelse mot digitale angrep. Som et høydigitalisert samfunn opplever Norge en stor trussel i form av dataangrep, både fra fiendtlige organisasjoner og utenlandsk etterretning. Vi mener det er viktig at næringslivet blir opplyst om hvordan de i best mulig grad kan beskytte seg mot digitale angrep, det samme gjelder for norske kommuner. Vi ser at hver enkelt kommune kan bli for liten hvis alle skal opprette sine egne sikkerhetssystemer for datasikkerhet, og ønsker heller regionale ordninger hvor flere kommuner går sammen i utviklingen av løsninger for å beskytte seg mot digitale angrep.

Sivil beredskap

Siden den russiske fullskalainvasjonen av Ukraina startet i 2022 har vi sett hvordan det Ukrainske samfunnet har klart å stå sammen i en felles kamp mot det russiske regimet. Flere av tiltakene gjennomført av det Ukrainske sivilsamfunnet bør også vi kunne ta lærdom av og se hvordan vi kan tilpasse det til Norske forhold. Hvordan vi i Norge kan tilpasse sivilsamfunnet og næringslivet i en krigssituasjon er noe av den viktigste prioriteringen som kan gjøres innenfor sivil beredskap.

Krigen i Ukraina har vist viktigheten av å ha nok kapasitet i Dekningsrom/tilfluktsrom. Dekningsrom er ment som tilfluktsted for korte perioder, hvor befolkningen har et behov for å søke dekning. Typiske hendelser kan være naturkatastrofer, terror, ulykker eller raket og drone angrep. Tilfluktsrom har strengere sikkerhetskrav enn dekningsrom når de også skal kunne gi beskyttelse mot radioaktivt nedfall, biologiske og kjemiske våpen. Tilfluktsrom utformes også for lengere tidsopphold enn dekningsrom. Strengere sikkerhetskrav gjør også at tilfluktsrom er dyrere å bygge enn dekningsrom.

I Norge eksisterer det 20 100 tilfluktsrom med 2 650 000 plasser. Av disse er 600 offentlige og 19 500 er private. Private tilfluktsrom er hovedsakelig ment for de som til daglig oppholder seg i bygningen hvor tilfluktsrommet er lokalisert. Mens offentlige tilfluktsrom er ment for alle som oppholder seg i området.

I Lillehammer finnes det flere større offentlige tilfluktsrom. Blant annet Kristins hall, Jorekstadhallen, Kringsjåhallen, under fylkeshuset og tidlige folkets hus. Lillehammers 5 offentlige anlegg har plass til 1402 mennesker. Antall plasser i private anlegg er ikke offentlig kjent, men eksisterer på ulike skoler, borettslag og kontorlokaler. I situasjoner hvor det er behov for å benytte tilfluktsrom, anbefales allikevel de aller fleste om å søke dekning der de er.

Lillehammer AP mener det er viktig at det bygges dekningsrom i alle store nye byggeprosjekter i Lillehammer. Slik at store deler av Lillehammers befolkning har mulighet til å søke dekning hvis behovet skal oppstå. Videre er det viktig at alle

dekningsrom og tilfluktsrom har universell utforming, slik at mennesker med ulik grad av funksjonalitet har mulighet til å søke dekning.

Lillehammer Arbeiderparti ønsker at prosjektet «parkering i fjell», som omhandler bygging av en parkeringshall under Lillehammer sentrum, skal kunne brukes som tilfluktsrom.

NATO har flere kriterier for sivil beredskap som Norge er nødt til å følge. Disse kravene er fremstilt i Seven baseline requirements.

1. sikre kontinuitet for styresmaktene og kritiske offentlige tjenester
2. sikre en robust kraftforsyning
3. sikre evnen til å håndtere ukontrollert forflytning av mennesker
4. sikre robust mat og vannforsyning
5. sikre evne til å håndtere masseskadesituasjoner
6. sikre robuste sivile kommunikasjonssystemer
7. sikre robuste transportsystemer

Vi mener det er viktig at Seven baseline requirements ligger til grunn når norske myndigheter skal planlegge for ulike trussel og beredskapssituasjoner.

Sivilberedskap handler også om matberedskap. Norge er et langstrakt land, hvor det er få områder som er brukbare til matproduksjon. Det er derfor viktig at vi bruker de områdene vi har til å produsere mat. Vi ser det derfor som viktig å bevare dyrka mark til matproduksjon, slik at vi fortsatt har en viss egenberedskap på matproduksjon. I tillegg bør vi se på tiltak for hvordan vi kan øke landbruksproduksjonen i Norge. Matberedskap handler både om å produsere nok mat, men også om å skape forsyningssikkerhet slik at vi kan få importert den maten vi trenger i en konfliktsituasjon.

Når det kommer til den sivile beredskapen i Norge, må vi også diskutere hva hver enkelt av oss kan gjøre for å ha en viss egenberedskap. Egenberedskap på et personlig nivå handler om å ha nok vann, mat og andre nødvendigheter til å klare seg i 7 dager. Her er det viktig at norske myndigheter gir befolkningen nok informasjon til at befolkningen får mulighet til å planlegge for sin egen beredskap. Gjerne gjennom flere informasjonskampanjer som kan øke kunnskapsnivået rundt egenberedskap.

Beskyttelse av ytringsfriheten

Ytringsfrihet og demokrati er noen av de viktigste verdiene vi har. I de fleste land i verden er ytringsfrihet og demokrati bare ideer som man kan drømme om, i Norge er ideene en realitet. Når demokratier verden over er i tilbakegang, og ytringsfriheten ute i verden er i press, så blir det bare viktigere å finne måter for hvordan vi kan hegne om dem her

hjemme. En måte å hegne om ytringsfriheten på er å støtte opp om organisasjoner og aktører som aktivt tar kampen for mere ytringsfrihet.

Noen av de viktigste aktørene for å sikre ytringsfriheten er redaktørstyrte medier, både lokale, regionale og nasjonale. Redaktørstyrte medier nytter heldigvis høy tillit i Norge, det samme kan ikke sies i andre land. Men selv om redaktørstyrte medier nytter høy tillit i samfunnet vårt, så har det de siste årene vokst opp såkalte nye medier og medieflater som ikke styres av uavhengige redaktører. Podkaster hvor enkelt utsagnet kan stå fritt uten faktasjekking og kritiske spørsmål har over tid vokst i popularitet. Nye medier og medieflater har gjort det enklere å nå ut med meningene sine, og flere meninger kan få muligheten til å slippe til.

Allikevel blir det et problem når algoritmer i sosiale medier dytter oss inn i ekkokammere hvor vi kun får forsterket meninger og inntrykk vi allerede har, uten at vi får et inntrykk av motstemmer. Utviklingen av ekkokamere har ført til en økende polarisering av samfunnet rundt oss. I USA har vi sett denne utviklingen slå ut for fult. Mennesker som før kunne forholde seg til de samme faktaene og kanalene, føler i dag at de er i to ulike verdener. Og på mange måter er de også det, hvor hvilke faktaer og meninger som du får presentert i stor grad avhenger av hvor du selv står. Sosiale medier som mange trodde ville føre oss nærmere hverandre, har i stedet skjøvet oss lenger fra hverandre. Vi mener derfor at det er viktig at vi tar vare på fellesskapsarenaene som binder oss sammen, samtidig som vi iverksetter tiltak for å hindre at enkeltmennesker faller utenfor storsamfunnet.

Forebygging av klimaendringer

Som følge av Klimaendringer vil Norge oppleve et våtere og mer uforutsigbart klima. Mer ekstremvær vil gjøre at vi må bruke mer tid og ressurser på å rassikre infrastruktur. I vår region fikk vi for alvor oppleve hvor sårbare vi er når ekstremværet Hans oversvømte E6 og Randkleiv bru kollapset. I flere dager var Hovedtransportårene gjennom Norge delt i to på grunn av ekstremvær. For å forebygge sammenlignbare hendelser i fremtiden, vil det være viktig å bruke mer ressurser på å ras og flomsikre infrastruktur, særlig hoved transportårer.

Økt nedbør setter også flere lokalsamfunn i fare for å bli oversvømt, herunder Otta, Vågåmo og Jørstadmoen. Vi ser det som essensielt at det blir satt inn flomforebyggende tiltak for å hindre at lokalsamfunn blir oversvømt.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Styrke det norske forsvaret, og bruke 5% av vår BNP årlig på forsvaret.

- Styrke Cyberforsvaret på Jørstadmoen
- Videreutvikle base Hovemoen.
- Arbeide for at norske persondata skal bli behandlet i Norge.
- Videreutvikle løsninger som forhindrer dataangrep rettet mot norsk næringsliv og norske kommuner.
- At det lagres konkrete planer for hvordan det norske sivilsamfunnet kan tilpasse seg til en krigssituasjon.
- Bygge flere dekningsrom
- At alle dekningsrom og tilfluktsrom er universelt utformet
- At prosjektet «parkering i fjell» skal dimensjoneres til å kunne brukes som tilfluktsrom.
- At Natos Seven Baseline Requirements skal følges opp i norsk beredskapsplanlegging.
- Øke matproduksjonen i Norge
- Ha flere informasjonskampanjer knyttet til egenberedskap
- Styrke redaktørstyrte medier, og aktører og organisasjoner som arbeider for ytringsfrihet og demokrati.
- En sterkere satsning på arbeidet mot utenforskap.
- Økt satsning på ras og flomsikring, spesielt langs hoved ferdselsårer som E6 og Dovrebanen.
- Satse på flomsikring av flomutsatte bolig og næringsområder.